

Мамашарип кызы Багдагүлдүн 12.00.02 - конституциялык укук; муниципалдык укук адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алууга сунуш кылынган «Кыргыз Республикасынын үй-бүлөлүк укугунун конституциялык-укуктук негиздери» аттуу темадагы диссертациясына илимий жетекчисинин

ПИКИРИ

Б. Мамашарип кызынын диссертациялык иши чындыгында актуалдуу темага арналган жана ал төмөнкүлөр менен тастыкталат.

Бүгүнкү күндө үй-бүлө коом үчүн эң маанилүү. “Үй-бүлөнү коргоону мамлекет өз кепилдигине алат” деп, Баш мыйзамыбыз болгон Конституцияда бекитилип келет. Муну менен бирге, үй-бүлөнүн коомдогу ордун, ролун аныктап турат. Үй-бүлөнүн символу болгон никеден баштап, балдардын төрөлүшү, аларды тарбиялоо, бала асырап алуу, үй-бүлөдөгү мамилелер, жоопкерчилик – мына ушунун баары мыйзам менен жөнгө салынат. Бирок акыркы учурдагы коомдо болуп жаткан салттуу кыргыз үй-бүлөсүнө терс таасирин тийгизген окуялар, көрүнүштөр диссертациялык изилдөөнүн темасынын олуттуу экендигинен кабар беришет.

Гендер маселесиндеги аша чапкандык, бир жыныстуу никелердин кыргыз коомунда пайда болушу, о.э. үй-бүлөлүк баалуулуктарды сактап калуу маселеси бүгүнкү күндө мамлекеттик деңгээлдеги көйгөйлөргө айланып жатат.

Жогорудагы терс көрүнүштөрдөн арылуу жаңы мыйзамдардын кабыл алынышына жана аракеттеги мыйзамдарга өзгөртүүлөр менен толуктоолорду киргизүүгө түрткү болгон мамлекеттик иш-аракеттерди көрүүгө түрткү берет.

Бул жаатта изденүүчү өзүнүн диссертациялык ишинде изилдөөнүн максатын жана негизги милдеттерин туура аныктап, изилдөөнүн

натыйжасында илимий жоболорду, тыянактарды жана практикалык сунуштамаларды жетиштүү түрдө иштеп чыккан.

Теманы изилдөөдө изденүүчү чет өлкөлүк жана ата-мекендик укук таануучу окумуштуулардын эмгектерин окуп, изилдеп, алардын позицияларын салыштырмалуу түрдө талдоо менен, өзүнүн көз-карашын далилдеген. Ошондой эле, өз илимий ишинде Кыргыз Республикасынын Конституциясында жана башка конституциялык-укуктук актыларда бекитилген принциптер менен ченемдерге таянган.

Арийне, ушундай мазмундагы диссертациялык изилдөөнүн натыйжасында изденүүчү Б. Мамашарип кызы ата мекендик конституциялык-укуктук илиминде бир катар жаңы илимий-теориялык позицияларды чагылдырган теориялык жоболор менен практикалык сунуштамаларды иштеп чыкты. Биринчиден, “үй-бүлөлүк укуктук мамилелер» түшүнүгүнө автордук аныктама сунуштады. Экинчиден, үй-бүлөлүк укуктук мамилелерди жөнгө салуудагы жеке кызыкчылыктар менен коомдук кызыкчылыктардын айкалышын мүнөздөдү. Үчүнчүдөн, үй-бүлөлүк мамилелерди жөнгө салуудагы конституциялык принциптердин мааниси менен ордун аныктады. Төртүнчүдөн, конституциялык принциптер менен үй-бүлөлүк укуктук принциптердин конституциялык укук менен үй-бүлөлүк укуктун катышын чагылдыруусун далилдеди. Бешинчиден, “үй-бүлө - коомдун негизи”, “үй-бүлө, аталык, энелик, балалык коомдун жана мамлекеттин коргоосунда турат” деген конституциялык принциптердин маани-маңызын ачып көрсөттү. Алтынчыдан, никенин макамынын мазмунун аныктоодогу конституциялык принциптердин маанисин ачып көрсөттү. Жетинчиден, Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 15-беренесинде белгиленген никеге турууга тоскоолдук болуучу жагдайлардын тизмесин толуктоо керектигин далилдеди жана бул маселе боюнча автордук сунуштама берди. Сегизинчиден, Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 1-беренесинин 3-бөлүгүндө бекитилген үй-бүлө мамилелерин

жөнгө салуу принциптеринин катарын үй-бүлөлүк баалуулуктарды, наркты жана салтты сактоо принцибин бекитүү менен кеңейтүү керектигин негиздеп сунуштады. Тогузунчудан, үй-бүлөнүн бакубаттуулугун бекемдөө максатында Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 19-беренесин жаңы 4-бөлүк менен толуктоону сунуштады. Онунчудан, үй-бүлөлүк укукта моралдык зыяндын ордун толтуруу институтун колдонуу мүмкүнчүлүгүн кеңейтүү керектигин негиздеп көрсөттү. Он биринчиден, үй-бүлөлүк мамилелерди жөнгө салууну жакшыртуунун жолдорунун бири катары нике келишиминин мазмунун кеңейтүү керектигин сунуштады.

Изилдөөдөгү мындай жыйынтыктар диссертациянын тематикасын ар тараптуу талдоо коюлган милдеттерге ылайык жүргүзүлгөндүгүнөн, изилдөө логикалык жактан түзүмдөлгөндүгүнөн жана негиздүү тыянактар менен мүнөздөлгөндүгүнөн кабар беришет.

Илимий жетекчи катары Мамашарип кызы Багдагүл менен иштөө мага абдан эле кызыктуу жана мазмундуу болду. Анткени изденүүчү узак жылдардан бери Ош мамлекеттик юридикалык институтунда жана Ош мамлекеттик университетинде мугалим болуп эмгектенип, болгондо да үй-бүлөлүк укук боюнча сабак өтүп келет. Айтайын дегеним – Мамашарип кызы Багдагүл үй-бүлөлүк укук боюнча адис катары өзүнүн диссертациялык ишинин тематикасын, андагы көйгөйлөрдү ичинен да, сыртынан да таанып-билип, алардын үстүндө көп жылдардан бери эмгектенип келген укук таануучу. Менимче, изденүүчүнүн мугалимдик кесиби жана анын диссертациялык тема боюнча адистиги анын изилдөөдөгү жогорку деңгээлдеги натыйжаларга жетишүүсүнө түздөн-түз салым кошушту.

Албетте, диссертациялык иштин теориялык жана практикалык мааниси, анда автор иштеп чыккан практикалык сунуштар менен сунуштамалар тиешелүү бийлик органдарында, жогорку окуу жайларындагы окутуу процессинде, конституциялык жана үй-бүлөлүк мыйзамдарды иштеп чыгууда жана аларды жакшыртууда колдонулушу мүмкүн.

Корутунду:

Мамашарип кызы Багдагүлдүн «Кыргыз Республикасынын үй-бүлөлүк укугунун конституциялык-укуктук негиздери» аттуу темадагы диссертациялык изилдөөсү өз максатына жетти.

Жарык көргөн илимий эмгектери жана алардын сандык жана мазмундук көрсөткүчтөрү кандидаттык окумуштуулук даражаны изденип алуу талаптарына толук жооп берет.

Диссертациялык изилдөө өзүнүн темасы, маңызы жана мазмуну боюнча 12.00.02-конституциялык укук; муниципалдык укук адистигине дал келет.

«Кыргыз Республикасынын үй-бүлөлүк укугунун конституциялык-укуктук негиздери» аттуу темадагы диссертация «Окумуштуулук даражаларды берүү тартиби жөнүндө» Жобонун талаптарына толук жооп берет жана 12.00.02 - конституциялык укук, муниципалдык укук адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн коргоого жатат.

Изденүүчү Мамашарип кызы Багдагүл аталган адистик боюнча илимдин кандидаты болууга татыктуу деп эсептейм.

Илимий жетекчиси,

**Кыргыз Республикасынын Президентине
караштуу Стратегиялык изилдөөлөр улуттук
институтунун илимий кызматкери,**

**Кыргыз Республикасынын эмгек сиңирген
юристи, юридика илимдеринин
доктору, профессор**

А.А. Арабаев

Арабаев Авгадил Анисовичтин колун тастыктайм.